

رجاوندان شهر امید

راهنمای تفکر نقادانه

پرسیدن سؤال‌های به‌جا

ام. نیل براون، استیوارت ام. کیلی
ترجمه کوش کالیاب، ویراسته‌ی همس بناهنده

جلسه ارائه کتاب

توسط: فائمه مریم طاهری

در این نشست برآنیم تا در مورد مسائل زیر هم اندیشی کنیم:

در عصر اطلاعات، چگونه ادعاهای درست را از نادرست غربال کنیم؟

چرا ارزیابی دقیق استدلال‌ها اهمیت دارد؟

تفکر نقادانه چگونه به ما در حل مسائل و مشکلاتمان کمک می‌کند؟

۴ و ۱۱ مهر ۱۴۰۰
ساعت: ۲۰:۳۰ تا ۲۲:۳۰

آگاهی شادوست، آزادوست

رجاوندان شهر امید

راهنمای تفکر نقادانه

پرسیدن سؤال‌های به‌جا

ام. نیل براون، استیوارت ام. کیلی
ترجمه کوروش کامیار / ویراسته‌ی هومن پناهنده

ارائه دهنده : مریم طاهری

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۰۴

۱۴۰۰/۰۷/۱۱ و

مکان: نرم افزار GoToMeeting

شماره جلسه : ۶۱

تفکر نقادانه به مجموعه‌ای از نگرش‌ها و مهارت‌های فکری اطلاق می‌شود که برای ارزیابی ادعاها و استدلال‌ها به کار می‌روند.

فایده پرسیدن سوال‌های به جا

دو روش مختلف تفکر:
روش اسفنجی و روش غربالی

فصل اول

استدلالهایی که برای ممنوع کردن مالکیت اسلحه گرم مطرح میشود باورهایی بی اساس هستند: یکی اینکه بیشتر قاتلها شهروندان عادی تابع قانون هستند که در لحظه عصبانیت کسی را به قتل میرسانند. اما تحقیقات نشان داده اکثریت قاطع کسانی که قتل میکنند جنایتکاران حرفه‌ای هستند. باور دیگر این است که مالکان اسلحه آدمهای بی سروپایی هستند که به اعمال خشونت آمیز عادت دارند. اما تحقیقات نشان میدهند مالکان اسلحه بطور میانگین دارای تحصیلات بالا و مشاغل آبرومندی هستند. مثل روزولت. ترامپ. دیوید راکفلر.

فصل اول

باور بی اساس دیگر این است که سلاح گرم به درد دفاع از خود نمی خورد. اما قضیه کاملاً برعکس است. تحقیقات نشان می دهند از سلاحهای کمتری بیش از ارتکاب جرم، برای جلوگیری از وقوع جرم استفاده می شود. جرایمی که هر سال با سلاحهای کمتری صورت می گیرد ۵۸۱۰۰۰ مورد است، درحالیکه آمار سالانه جلوگیری از وقوع جرم با این سلاحها ۶۴۵۰۰۰ مورد است.

فصل اول

غربال کردن اطلاعات: پرسیدن سوال‌های نقادانه
ما از تفکر نقادانه برای ارزیابی همه ادعاها و
عقاید، بخصوص عقاید خودمان استفاده می‌کنیم.

مساله چیست و مدعا کدام است؟

انواع مسائل: مسائل توصیفی و مسائل تجویزی

فصل دوم

برای تشخیص مساله وقتی که به صراحت بیان نشده، مدعا را پیدا کنید.

مدعا گزاره‌ای است که نویسنده می‌خواهد شما آن را قبول کنید.

فصل دوم

سرنخ‌هایی برای یافتن مدعا:

- با تشخیص مساله میتوان مدعا را پیدا کرد.
- با استفاده از واژه‌های راهنما مثل: در نتیجه، بنابراین، پس، دال بر این است که، اثبات می‌شود که و ...
- نتیجه معمولاً در اول یا آخر متن می‌آید.

فصل دوم

مثال:

دامداری ماشینی باید غیرقانونی اعلام شود.
روش‌های طبیعی‌تری برای تولید گوشت مصرفی
مورد نیاز مردم وجود دارد.

فصل دوم

مثال:

از متن قانون اساسی چنین نتیجه می‌شود که تبعیض نژادی در مدارس نباید مجاز باشد. وقتی در مدارس از نژاد خاصی جانبداری شود، آزادی کسانی که از نژاد دیگر هستند مختل می‌شود.

دلایل استدلال کدامند؟

برای یافتن دلایل، بپرسید چرا مدعا درست است؟
گزاره‌هایی که به این سوال پاسخ دهند دلایل
استدلال هستند.

- ۱- آیا دستگاه‌های تفتیش بدنی باید در مدارس نصب شود؟
- ۲- در این مورد نظر معلمان را جویا شدیم.
- ۳- بسیاری از آنها گفتند نمی‌توانند رفتارهای دانش‌آموزان را پیش بینی کنند و نصب دستگاه‌های تفتیش بدنی لازم است.
- ۴- ۵۷ درصد معلمان گفتند وجود این دستگاه‌ها به امنیت بیشتر محیط مدرسه کمک می‌کند.
- ۵- بنابراین برای افزایش امنیت باید این دستگاه‌ها در مدارس نصب شود.

فصل سوم

- ۱- غربالگری ژنتیکی از جنین انسان اخلاقاً نادرست است.
- ۲- فقط بخاطر اینکه امکان دارد جنین جنسیت دلخواه ما را نداشته باشد، یا دچار عیب و نقصی باشد، ما حق نداریم به یک زندگی بالقوه خاتمه دهیم.
- ۳- درست نیست بگوییم نقایص مادرزادی روی کیفیت زندگی آدمها تاثیر جدی می گذارند، یا بگوییم پدر و مادرها باید حق انتخاب جنسیت فرزندشان را داشته باشند.

انواع دلایل

اگر مساله توصیفی باشد، دلایل شواهدی هستند که برای مدعا ارائه می‌شوند.

اگر مساله تجویزی باشد، دلایل یا گزاره‌هایی هستند که چیزی را تجویز می‌کنند، یا اصولی هستند که توصیف کننده وضعیت امورند.

مثال برای دلیل توصیفی

۱- تعداد امریکایی‌های خیلی چاق دارد به سرعت زیاد میشود.

۲- تحقیقات نشان می‌دهند بالای ۲۵ درصد از امریکایی‌ها گرفتار چاقی مفرط هستند. انبوه امریکایی‌هایی که صرفاً اضافه وزن دارند به کنار.

فصل سوم

مثال برای دلیل تجویزی:

۱- در جامعه امروز انواع نظارت‌ها بر رسانه‌ها اعمال می‌شود. نمونه‌اش درجه‌بندی برنامه‌های تلویزیون بر اساس سن مخاطب است.

۲- آیا این درجه‌بندی‌ها به مردم امکان می‌دهد درباره آنچه می‌بینند تصمیم درستی بگیرند؟

۳- آیا این درجه‌بندی‌ها افراد را به تماشای آنچه نباید ببینند تحریک نمی‌کند؟

- ۴- چه تعداد از والدین بر اساس این درجه‌بندی بچه‌هایشان را کنترل می‌کنند؟
- ۵- این درجه‌بندی‌ها بیشتر وقت‌ها مانع از آن نمی‌شود که بچه‌ها آن برنامه‌ها را تماشا نکنند.
- ۶- درجه‌بندی برنامه‌ها توصیه‌هایی هستند که ضمانت اجرایی ندارند.
- ۷- بهتر است به جای این کار از تراشه کنترل کننده در تلویزیون استفاده کنیم.

فصل سوم

چند توصیه:

دلایل و مدعا را نظم و ترتیب بدهید.

اینطور نباشد اول مدعا را انتخاب کنید بعد برای آن دلیل بتراشید.

مراقب باشید عقاید فعلیتان مانع پذیرش شما نشود. به دلایل جدید گوش کنید اگر قانع کننده بود بپذیرید.

وقتی خودتان صحبت میکنید مدعا و دلایل خود را پنهان نکنید. آنها را آشکارا در معرض دید مخاطب قرار دهید.

کدام واژه‌ها یا عبارات‌ها مبهم هستند؟

عبارت‌های کلیدی در ساختار استدلال (مدعا و دلایل) را مشخص کنید. اگر در آنها چیزی مبهم است ابتدا رفع ابهام کنید.

فصل چهارم

- آیا خشونت تلویزیونی بر جامعه تاثیر منفی میگذارد؟
- آیا برگزاری مسابقه انتخاب دختر شایسته توهین به خانمها است؟

فصل چہارم

مثال:

قرص خواب آور X با تاثیر فوق العاده فقط در
عرض ۳۰ دقیقه

فصل چهارم

مثال:

باید بر برنزه کردن پوست محدودیت‌هایی اعمال شود. برنزه کردن پوست سلامت انسان را شدیداً به خطر می‌اندازد و عواقب وخیمی دارد. تحقیقات نشان می‌دهند کسانی که پوستشان را برنزه می‌کنند بیشتر در خطر ابتلا به بیماری‌های پوستی قرار دارند.

تضادهای ارزشی و فرض‌های ارزشی کدامند؟

فرض، عقیده‌ای است بیان نشده که بخش آشکار
و قابل رویت استدلال بر آن مبتنی است.

فصل پنجم

چرا برخی انسان‌های منطقی با کم کردن سن
بازنشستگی موافقند، برخی دیگر که همانقدر
منطقی‌اند مخالفند؟

چرا برخی انسان‌های معقول با نمایش عمومی
فیلم‌های خشن موافقند، برخی دیگر مخالفند؟
یکی از دلایل بسیار مهمی که انسان‌ها را به مدعاهای
متفاوت می‌رساند، وجود تضادهای ارزشی آنهاست.

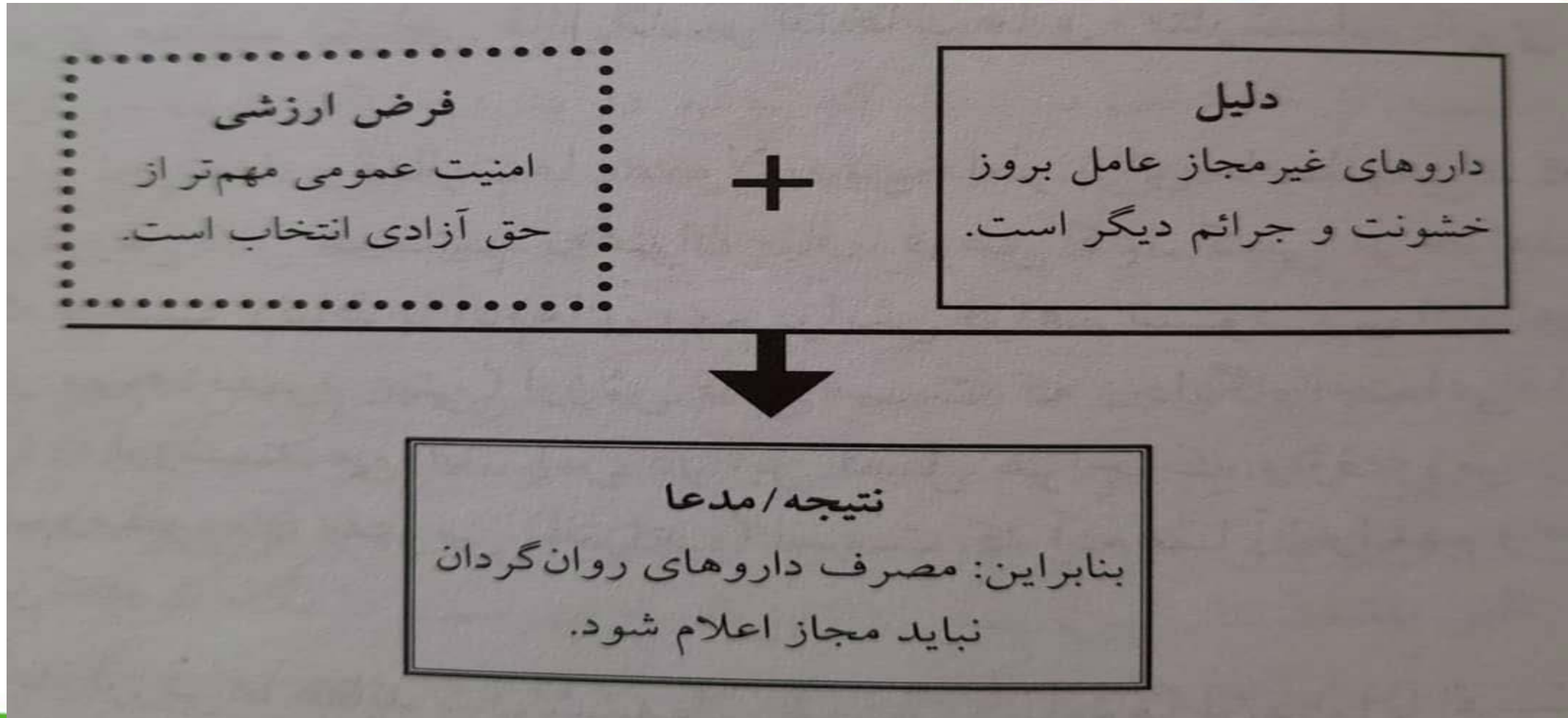
فصل پنجم

مثال:

مصرف داروهای روان گردان نباید مجاز اعلام شود.
داروهای غیر مجاز عامل بسیاری از خشونت‌های
خیابانی و جرایم دیگر است.

فصل پنجم

فصل پنجم

ارزش چیست؟

ارزشها مفاهیمی انتزاعی هستند که انسانها آنها را با اهمیت تلقی می کنند و انتخاب هایشان را بر اساس آنها انجام می دهند.

مثل: آزادی بیان، صداقت، شجاعت، عدالت، نوگرایی، مسئولیت پذیری و....

علت اختلاف نظر انسانها بخاطر تفاوت در اولویت دادن به برخی ارزشها از سوی آنهاست.

فصل پنجم

چگونه فرضهای ارزشی را پیدا کنیم؟

- دلایل مدعا را بررسی کنید و مشخص کنید اولویت دادن به کدام ارزش‌ها منجر به آن استدلال شده است.
- نقش مخالف را بازی کنید. کسانی که موضع نویسنده را قبول ندارند به چه ارزشی بیشتر اهمیت می‌دهند؟

فصل پنجم

مثال:

- نیروگاه‌های هسته‌ای نباید ساخته شوند چون محیط زیست را آلوده می‌کنند.
- ما نباید در تحقیقات آزمایشگاهی از میمون‌ها استفاده کنیم.
- استفاده از دستگاہ‌های تفتیش بدنی فلزیاب در مدارس کار درستی است.
- کار گروهی در سازمان‌ها بهره‌وری بیشتری دارد.

فرضه‌های توصیفی کدامند؟

فرضه‌های توصیفی عقایدی هستند که نویسندگان درباره اینکه جهان چگونه است دارد.

فصل ششم

مثال:

این خودرو شما را به هر کجا که بخواهید
می‌برد. من بارها با این مدل خودرو رانندگی
کرده‌ام.

فصل ششم

«رانندگی» کسی که
دارد از خودرو تعریف
می کند عین رانندگی
شماست.

+

کیفیت این یا آن مدل
خودرو سال تا سال
تغییر نمی کند.

+

این مدل خودرو
بیشتر وقتها خوب کار
کرده است.

این خودرو قابل اطمینان است.

فصل ششم

برای پیدا کردن فرض‌ها:

- از خود بپرسید اگر این دلیل صحیح باشد، چه چیز دیگری باید صحیح باشد تا به این مدعا برسیم؟
- خودتان را جای نویسنده بگذارید و ببینید چطور می‌توانید از مدعا دفاع کنید.
- خودتان را جای کسی بگذارید که با این مدعا مخالف است. ببینید چطور می‌شود آن را رد کرد.

آیا مغالطه ای در کار نیست؟

مغالطه حقه ای در استدلال است که نویسنده یا گوینده وقتی می خواهد مدعایی را به شما بقبولاند از آن استفاده می کند.

فصل هفتم

برخی از انواع مغالطات

- مغالطه حمله به شخص
- مغالطه اشتراک لفظ
- مغالطه استناد به نظر اکثریت
- مغالطه استناد به مرجع مشکوک
- مغالطه توسل به احساسات

فصل هفتم

برخی از انواع مغالطات

- مغالطه حمله به پهلوان پنبه
- مغالطه دوراهی دروغین
- مغالطه آرزواندیشی
- مغالطه تبیین با نامگذاری
- مغالطه مصادره به مطلوب

شواهد چقدر محکمند؟

شهود، تجربه شخصی، گواهی اشخاص، استناد به نظر
مراجع

فصل هشتم

شواهد عبارت است از اطلاعاتی که نویسنده یا گوینده آنها را با دیگران در میان می‌گذارد تا از آنها برای تایید یا توجیه ادعایی راجع به امور واقع استفاده کند.

فصل هشتم

انواع شواهد:

- شهود
- تجربه شخصی
- گواهی اشخاص
- استناد به نظر مراجع
- مشاهدات شخصی
- نمونه های موردی
- تحقیقات علمی
- تمثیلهای

شواهد چقدر محکمند؟

مشاهده شخصی، تحقیقات علمی، نمونه‌های
موردی، تمثیل‌ها

آیا علت‌های بدیلی در کار نیستند؟

علت بدیل عبارت است از تبیینی بدیل و قابل قبول که می‌تواند توضیح دهد چرا فلان رخداد رخ داده است.

آیا آمار عرضه شده فریب دهنده نیست؟

فصل دوازدهم

چه اطلاعات مهمی بیان نشده است؟

چه مدعاهای معقول دیگری میتوان مطرح کرد؟

نقدهایی در مورد کتاب

سازمان مردم نهاد "راجاوندان شهر امید"

با ایمان به تاثیر ارتقاء خودآگاهی جمعی بر عبور از مسائل فراراه توسعه ایران عزیزمان بر آن است تا با همه کسر کردن مطالعه کتاب های مرتبط با این حوزه گامی هر چند کوچک در این مسیر بردارد.

مجموعه اسلاید هایی که مشاهده شد، مربوط به یکی از جلسات ارائه کتاب بوده
شما نیز می توانید بپیوستن به این حرکت جمعی، چراغ خویششن بر فروزید و هر یک نوری باشیم در عبور از تاریکی ها

همراه شو عزیز...